

PŘEHODNOCENÍ KRIZE VEŘEJNÉ KOMUNIKACE

James Curran

přeložil Jakub Macek

Elihu Katz přišel v roce 1996 se silnou tezí: Změny v komunikačním řádu oslabují základy liberální demokracie. Svůj argument vystavěl na třech, dle všeho pevných pilířích. Tím prvním je konstatování, že lidé již nejsou vzájemně spojeni prostřednictvím masové televize, že již nesledují stejné programy a neúčastní se stejného dialogu o veřejném směřování společnosti. Veřejnost je namísto toho rozptýlena a fragmentarizována zvětšujícím se množstvím televizních kanálů. "Televize," tvrdí Katz, "takřka přestala hrát roli sdíleného veřejného prostoru. Národ se, s výjimkou občasných mediálních událostí, přestal setkávat." (Katz 1996: 22.)

V důsledku úpadku veřejného vysílání pak vytlačují veřejnou komunikaci programy orientované na vysokou sledovanost.

Evropské vlády – dříve hrdé na své systémy veřejného vysílání – ustupují podobně jako Spojené státy před spojitými tlaky nové mediální technologie, nové liberální atmosféry, ekonomické a politické zátěže veřejného vysílání a svodů mnohonárodních korporací.
(Katz 1996: 22.)

Pokrytí veřejných záležitostí je v důsledku toho v televizi "minimalizováno, uzavíráno do ghetta a válcováno zábavou". (Katz 1996: 24.)

Katzův třetí argument je komplexnější. Katz v zásadě tvrdí, že liberální demokracie je v první řadě realizována v rámci národního státu a je závislá na národní identifikaci a na zachování široké participace na demokratickém procesu. Národní identity jsou ovšem oslabovány silící odlukou televizního systému od národního státu. Diváci v nadbytku kanálů, živěných globální ekonomikou, stále častěji volí pořady na základě individuálního vkusu, spíše než aby, tak jako dříve, sledovali stejný, celonárodně určený program.

V jádru tohoto postoje je, jak sám Katz (1996: 23) otevřeně přiznává, lítost nad ústupem monopolu "jediného kanálu veřejné televize, poutajícího veškerou pozornost a poskytujícího celou škálu názorů". Tento postoj je ilustrován vyprávěním o izraelské televizi, kde Katz želí zrušení kdysi bezkonkurenčního zpravodajského programu, vysílaného ve 21 hodin. Když byl tento pořad v časech zlaté éry před nástupem konkurence na vrcholu, měla izraelská společnost – budeme-li Katzovu argumentaci mírně karikovat – jedno společně tepající srdce a každý večer se účastnila virtuálního občanského shromáždění.

Katzovy obecné teze působí přesvědčivě, protože vycházejí z široce podporovaných domněnek. To, že expanze televize štěpí masové publikum a tříští politické zřízení, patří k běžně přijímaným pravdám. [...] Mainstreamem je stejně tak i názor, že se vysílání veřejné služby všude potýká s problémy. Po právu oceňovaná souhrnná zpráva kupříkladu konstatuje, že "vysílání veřejné služby čelí nejen nebezpečí pomalé vraždy..., ale i hrozbě sebevraždy". (Rowland a Tracey 1990: 8.) Podobně jednoznačně je přijímáno i přesvědčení, že globalizace médií oslabuje národní média a národní kulturní identity (Morley a Robins 1995). Katz, zdá se, předkládá souhrnné stanovisko, opírající se o nejnovější a nejlivnější zdroje.

JEDNA VÝJIMKA?

Zkušenosti ze Spojeného království ovšem žádnou z módních myšlenek, na nichž Katz staví, nepotvrzují. Masové publikum předně nebylo fragmentarizováno zvýšením počtu televizních kanálů. Kabelová televize byla ve své moderní komerční podobě v Británii zavedena v roce

1984 a záhy byla následována rozvojem satelitní televize druhé generace. V roce 1994 tyto dva distribuční systémy nabízely více než padesát nových televizních kanálů; dosahovaly ovšem pouhých deseti procent z celkové sledovanosti televize. (Viz tab. č. 1.)

Tabulka č. 1: Podíl na celkové televizní sledovanosti

Zdroj: BBC Broadcasting Research (průměr všech čtvrtletí roku 1996). Tato data nezahrnují nový Channel 5, kanál veřejné služby vysílající od roku 1997, určený velmi úzkému publiku. Všechna data jsou zaokrouhlena k nejbližšímu celému číslu.

	BBC1 %	BBC2 %	ITV %	C4 %	Kabel Satelit %	/ Kanály veř. služby %
Veškerý čas	32	11	35	12	10	90
Hl. vys. čas	34	10	39	8	8	92

Britové tedy, jinými slovy, devět desetin času stráveného před televizní obrazovkou věnují sledování pouhých čtyř televizních kanálů. Dva z nich, *BBC1* a *ITV*, zaujímají více než dvě třetiny z veškeré sledovanosti a v hlavním vysílacím čase dokonce takřka tři čtvrtiny. Národ se stále ještě shromažďuje v prostoru vytvářeném masovou televizí. A jsou to stále ony dva kanály existující přes čtyřicet let, o nichž mluví, kterým se směje, s nimiž souhlasí i nesouhlasí.

Britské vysílání veřejné služby navíc nebylo zatlačeno do pozadí. Ačkoli v jistých ohledech oslabuje, je nadále naprosto dominantní a jeho struktury stále odolávají. Jeho kanály, jak jsme viděli, jsou v Británii nejsledovanější. Zároveň jsou stále podřízeny závazku veřejné služby informovat i bavit: jejich zpravodajské programy jsou vysílány v hlavním vysílacím čase a jejich dokumenty jsou součástí hlavních i mimo špičku se nacházejících programových bloků. Říci, že "běžné události jsou minimalizovány, uzavírány do ghetta a válcovány zábavou" (Katz 1996: 24), by v britském kontextu zkrátka nebylo pravdivé.

Britská televize je v protikladu ke Katzovým hlavním argumentům nadále i národním médiem. Nezávislá televizní komise (*Independent Television Commission*) ukládá každému z terestrických televizních kanálů (*ITV*, *Channel 4* a nově *Channel 5*), aby si samy "vytvářely" 65 procent svých programů, což není ničím jiným než kvótou domácí produkce. Obdobné pravidlo je uplatňováno v rámci *BBC*. Toto pravidlo neplatí pro satelitní televize, jež, tak jako se tomu děje v případě *BSkyB*, ostatně obcházejí i pravidlo Evropské unie, uplatňované "tam, kde je to možné" a stanovující, že polovina programů musí pocházet ze členských států. Ovšem vzhledem k tomu, že tyto kanály mají relativně malou míru sledovanosti, není taková nedůslednost příliš významná. Britská televize je nadále výrazně britská, protože vlivy globalizace jsou vědomě omezovány prostřednictvím promyšlené ochranné regulace.

Neplatí ani, že jsou zpřetrhány vazby mezi národem a televizí. Televize v Británii naopak podporuje jednotu prostřednictvím diverzity, vědomí soudržnosti formuje skrze uvědomění si regionálních specifik. *BBC* a *ITV*, společnosti opírající se (i po nedávných fúzích) o regionální sítě, mají svá detašovaná produkční centra umístěná v různých částech země a vycházejí z rozličných kulturních tradic. Jejich vysílání, jež je ve výsledku národní programovou službou, má ovšem jen omezenou regionální nabídku. Potenciálně separatistické národy Spojeného království – Skoti, Velšané, Irové v Severním Irsku – tak sledují programy, připravované většinou v jiných částech Británie a sledované v celé zemi. Nemají v širším slova smyslu svůj vlastní "národní" televizní systém, přičemž částečnou výjimku tvoří velšsky hovořící Wales, jenž má vlastní, nepočteným publikem sledovaný televizní kanál *SC4*.

Stručně řečeno se tedy takřka nic z toho, co se podle Katze obecně děje, neděje v Británii.

NEBO MNOHO VÝJIMEK?

Druhá příčina výhrad je obecnější. To, co platí pro Británii, platí, zdá se, ve větší či menší míře i pro ostatní, především evropské země.

Růst počtu televizních kanálů v zásadě nevedl k takové fragmentarizaci divácké veřejnosti, jež byla očekávána. Například v Německu dosahovaly v roce 1993 čtyři hlavní televizní kanály 73 procent veškeré sledovanosti (Hickethier 1996: 115, tab. 4.7). V Itálii v roce 1994 patřilo v hlavním vysílacím čase 70 procent sledovanosti pouhým čtyřem kanálům (Sartori 1996: 157, tab. 5.7).

Tento model je v některých zemích částečně odrazem pomalého šíření nové technologie, způsobeného její omezenou dostupností, cenou a stávající spokojeností zákazníků. Někteří lidé, zdá se, se zdráhají platit za další programy, když to, co chtějí, mohou dostávat "zdarma". Například ve Španělsku si kabelové či placené satelitní kanály předplácí pouhých 13 procent domácností, v Itálii je toto číslo podle zdrojů ještě nižší a v Británii, kde byla tato cifra zvýšena díky levnému telefonování a Murdochovu nákupu práv na živé fotbalové přenosy, jde stále o pouhých 23 procent domácností (Anon 1997a: 4, tab. 1).

Trvajícím tržním převaha malého počtu silných kanálů může mít nicméně i zásadnější a dlouhodobější příčiny. Tyto kanály mají výrazně vyšší příjmy a úspory z rozsahu než jejich rivalové, což jim umožňuje mnohem více utrácet za programy. I ve Spojených státech, jež mají vyspělý mnohakanálový televizní systém, sloužící pluralistické, členité a lokálně orientované společnosti, se zdejších "tři a půl" národního kanálu podílelo od září roku 1996 do května roku 1997 na sledovanosti v hlavním čase 62 procenty (Anon 1997b). Mnoho ve znepokojeném duchu se nesoucích diskusí o nové technologii a ústupu společenské komunikace se zrodilo právě ve Spojených státech. Jádro jejich televizního systému přitom většinou americké společnosti nadále poskytuje prostor společného kontaktu.

Katz se, když upozorňuje na problémy vysílání veřejné služby a posílení postavení zábavy, zdánlivě pohybuje na pevné půdě. Vysílání veřejné služby je ve většině světa terčem ostré obchodní, politické i ideologické kritiky (Humpreys 1996; Sinha 1996; Achille a Miege 1994; Aldridge a Hewitt 1994; Avery 1993; Blumler 1992; Rowland a Tracey 1990). Vznikly nové soukromé kanály, byly zavedeny nové deregulační systémy a zformovaly se nové, nepřátelsky naladěné lobbyistické skupiny. V zásadě je argumentováno tím, že systémy vysílání veřejné služby v zásadě trpí ztrátou legitimacy, nedostatečným přísunem finančních prostředků, klesající sledovaností a nejasným smyslem své existence.

Ve skutečnosti je ale pozice vysílání veřejné služby mnohem rozmanitější a zároveň mnohem méně jednoznačná, než vyplývá z Katzova obecného vysvětlení. V těch zemích, kde je vysílání veřejné služby úzce propojené se státem, jako je tomu například ve Francii a Turecku, bylo destabilizováno (Catalbas 1996; Kuhn 1995; Vedel a Bourdon 1993); v zemích, v nichž je provozováno bez významné politické podpory, tak jako ve Spojených státech, je marginalizováno (Hoynes 1994; Rowland 1993); a v dalších státech, v nichž publikum nudilo, jako například v Nizozemí, má značné potíže (McQuail 1992; Ang 1991). Přesto ve většině evropských zemí – od Portugalska po Polsko – má vysílání veřejné služby stále silnou pozici.

Jeden z problémů při rozkrývání skutečné situace tkví v zavádějícím zvyku klást na roveň veřejné vysílatele a vysílání veřejné služby. Ve skutečnosti jsou ovšem soukromí vysílatelé, podobně jako vysílatelé veřejní, coby subjekty platné veřejné regulace integrální součástí systému veřejné služby, a to v tom smyslu, že slouží spíše veřejnému prospěchu než čistě tržním cílům. Přelévání sledovanosti mezi veřejným a regulovaným soukromým sektorem by tak nutně nemělo být nazíráno jako důkaz "úpadku".

Může totiž zároveň znamenat přesný opak. Silným argumentem je, že přechod od veřejného monopolu k regulované smíšené ekonomice vede v řadě zemí – jako například v Německu, Británii, Švédsku a Norsku – k obnovení systému veřejné služby tím, že jej činí více zodpovědným vůči veřejnosti, aniž by to oslabovalo jeho základní poslání (Curran a Seaton 1997; Humpreys 1994; Sepstrup 1993; Syvertsen 1992; Hadenius 1992). Ztráta sledovanosti

veřejných vysílatelů tak v těchto zemích byla, jinými slovy, spíše příznakem systematického obrození než krize – nebo přinejmenším vzniku systému schopnějšího odolávat útokům, jež jsou proti němu vedeny. Katzovo rekviem za umírající vysílání veřejné služby je předčasné. Protože je vysílání veřejné služby v západní Evropě stále dominantní, většina z jeho televizních kanálů určených širokému publiku nadále věnuje pokrytí veřejných záležitostí náležitou pozornost (Humpreys 1996; Weymouth a Lamizet 1996; De Bens a spol. 1992; Ostergaard 1992). Vytlačení zpráv a aktuálního dění z hlavního vysílacího času, sledování masových kanálů a následné umlčení veřejnosti je tak dále spíše americkým než evropským jevem.

TELEVIZE A GLOBALIZACE

Katz se rovněž mýlí, když soudí, že se televize transformuje v globální médium. Preben Sepstrup (1990) poukazuje na to, že statistiky týkající se mezinárodních programových toků, domněle dokazující americkou televizní globální hegemonii, ignorují většinu těch televizních programů, se kterými se neobchoduje na mezinárodním trhu. Obsahové analýzy současné evropské televizní programové skladby spíše než jednoznačnou americkou dominanci odhalují jiný, mnohem komplexnější obraz. Hollywood charakteristicky zasahoval do filmů a televizních seriálů řady televizní kanálů, do slabých televizních ekonomik, jako například do irské, a do neregulovaných komerčních televizních kanálů. Mnohé hlavní evropské televizní kanály nicméně importují z *jakékoli* země – včetně Spojených států – méně než třetinu svých programů (Hempreys 1996; De Bens a spol. 1992; Sepstrup 1990, Hirsch a Petersen 1992). Je možné namítnout, že trendy směřují je globalizaci. Cena importovaného televizního pořadu může být desetinná oproti ceně původní produkce, vyplňující stejný programový blok, což vytváří ohromný tlak ve prospěch integrace globálního trhu. Je tedy možno tvrdit, že televize půjde ve stopách kinematografie, a to z úplně stejných ekonomických důvodů. Takové tvrzení by ale opominulo kompenzační vlivy, jež televizi podporují jako národní médium. Základ televizní produkce zahrnuje národně specifický obsah – diskusní pořady, kvízy, televizní soutěže, sport a zprávy – který je oblíbený, a také (což je důležitější) relativně levný z hlediska výrobních nákladů. Řada lidí má navíc raději programy vyrobené ve své vlastní zemi než ty importované. Studie *ratingu* televizní sledovanosti v šesti evropských zemích tak odhalila, že domácí televizní fikce, těsně následovaná na dalších příčkách americkými programy, obvykle získává první místa (Silj 1988). Tyto národní preference, vycházející z jazykové a kulturní nejednotnosti Evropy, dosud národní televizní produkci chránily před úspěšným útokem nadnárodního televizního podnikání, ať už sázelo na evropské, či americké programy (Collins 1992). Národní konzumní preference jsou rovněž podporovány politickou mocí. Evropské národní vlády udržují národní televizní systémy prostřednictvím veřejných financí a některé přijímají jednostranná ochranná opatření, omezující dovoz neevropských programů. Využívání "útočišť" u satelitních vysílatelů, motivované snahou vyhnout se národní regulaci, lze navíc velmi jednoduše předejít postupem koordinovaným v rámci evropského státu (Commission of the European Communities 1992).

Katzův soud, že "trendy směřují ke globalizaci, takže všichni se všude budou moci na *Dallas* nebo *Dynastii* nebo olympiádu dívat ve stejný čas" (Katz 1996: 26), nebere tyto kompenzační vlivy v potaz. V Evropě, zdá se, se děje ve skutečnosti cosi poněkud odlišného: utváří se zde duální systém, v němž většinou úspěšná televize národní veřejné služby koexistuje s neregulovaným placenými televizními systémy, výrazně závislými na levných importovaných produktech. Tyto placené systémy se pohybují v rámci globálního televizního trhu, který je částečně dělen na jazykové trhy, podporované novými centry produkce, spíše než aby krystalizoval v jediný homogenní celek.

Katzův pohled na globalizaci je zároveň postaven na sporném pojetí historického vývoje médií. Katz jej vidí jako postupný proces, v němž byly noviny "prvním médiem národní

integrace", jehož integrační funkce později převzal rozhlas a následně televize. Nyní, když se televize globalizuje, ale "není v dohledu nic, co by ji nahradilo" (Katz 1996: 33). Zde je jádro jeho obav z toho, že jsou národní soudržnost a politická participace "v nebezpečí".

Historický vztah mezi národem, globalizací a komunikací je ve skutečnosti výrazně komplikovanější. Ke klíčovému posunu směrem ke globalizaci médií došlo mezi lety 1914 a 1939 s rozvojem americké filmové hegemonie, s globálním nápoem americké hudby a jejím šířením prostřednictvím nových médií nahrávek a rozhlasu. V následující periodě se globalizační tendence projeví v rovině mediálního vlastnictví, obchodu a konzumu. Z historického pohledu ovšem porážka kinematografie televizí znamenala dramatický posun ke znovustabilizaci národních mediálních systémů. I nyní, bez ohledu na akceleraci globalizačních trendů, jsou stěžejní masová média, tedy televize, rozhlas a tisk, ve většině zemí postavena na národních zdrojích. Političtí ekonomové Hirst a Thompson (1996) tvrdí, že ekonomická globalizace je komplexní, nerovnoměrný a nespojitý proces (s tím, že světová ekonomika je dnes v jistých důležitých ohledech méně integrovaná než před první světovou válkou), a to samé platí o globalizaci médií. Národní identita není kvůli tomu, že by se uvažovalo o jejím odpojení od komunikaci a život udržujících přístrojů, na seznamu kriticky ohrožených pacientů.

Jedna z možná nejdůležitějších výhrad, které mohou být vůči Katzovým souhrnným tezím vzneseny, se ovšem týká způsobu, kterým jsou obecné trendy zobrazeny jako nevyhnutelné. K podpoře jeho vizí budoucnosti může být mobilizována řada argumentů. To ovšem neznamena opakovat Katzův jasný názor na nezměnitelný charakter v současnosti probíhajících změn. Zbytek tohoto eseje se pokouší zdůraznit jejich dvojnáčnost, jejich potenci rozvinout se rozličnými způsoby a ovlivňovat události pozitivním způsobem.

[...]

OBROZENÁ IDEA

Obroda by měla začít přepracováním *ideje* vysílání veřejné služby. Rowland a Tracey (1990: 20) tvrdí, že "veřejní vysílatelé selhali ve snaze o nalezení intelektuálních argumentů, podporujících další přesvědčivost hodnot veřejného vysílání". Podle amerického badatele Craiga Calhouna jsou "obvyklé obhajoby vysílání veřejné služby chabé", i když je ochoten přiznat určitou roli vysílání veřejné služby toho typu, kterým jsou požehnány Spojené státy (Calhoun 1996: 224).

Argument pro vysílání veřejné služby ale ve skutečnosti není až tak nedostačující, jak tvrdí tito i jiní komentátoři. V první řadě je třeba pokusit se přeorientovat termíny rámuující debatu o vysílání od individuálních potřeb k potřebám společenským. Jakýkoli diskurs, jenž je definován výhradně konzumentovým individuálním uspokojením, je těžce zatížen ve prospěch liberální tržní agendy. Jakýkoli diskurs uvažující o širších společenských potřebách naopak podporuje argument veřejné služby. Důraz argumentace ve prospěch veřejné služby navíc musí být přenesen z kultury na demokracii. To proto, že je mnohem jednodušší stavět na sdílených předpokladech týkajících se potřeb demokratického systému než na předpokladech týkajících se potřeb kulturních a společenských. Kulturní argument je v současné podobě, řekněme, neudržitelný a potřebuje být reformulován tak, aby dokázal odpovědět na výzvu kulturního postmodernismu.

Pokusím se vnést do debaty argumenty nové. Pro začátek je ovšem třeba zasadit je do kontextu stále platných argumentů tradičních i do kontextu jejich probíhajícího přehodnocování. Zvláště důležité v tomto ohledu jsou práce současných neokeynesiánů, pokoušejících se najít argumenty pro veřejné vysílání na základě kritiky volného trhu s vysíláním (Graham a Davies 1997, 1992; Collins a Murrone 1996; Congdon a spol. 1992). Tito autoři tvrdí, že vysílání je "veřejným statkem", jenž může být sdílen bez vytváření dalších nákladů. Zatímco tabulka čokolády nemůže být snědena víc než jednou, program může být

sledován jednou domácností, aniž by bylo zamezeno jeho konzumaci domácností jinou. Kolektivní zajištění vysílání plně využívá výhody povahy vysílání jako veřejného statku. Placený televizní systém naopak tuto vlastnost zneužívá ve prospěch soukromého operátora a prostřednictvím ceny vylučuje lidi, kteří by program mohli přijímat za minimální příplatky.

Všechny reklamou financované trhy jsou navíc nedokonalé. Jsou postaveny na prodeji diváckého zájmu a vytvářejí zkreslení s ohledem na kvalitu a rozmanitost. Reklamní systém straní vysoké sledovanosti spíše než vysoce hodnoceným programům. Upřednostňuje zároveň majoritní programy před minoritními, protože reklama se zintenzivňuje se silící poptávkou (narozdíl od systému přímých konzumentských plateb, kde se lidé mohou rozhodnout platit víc za to, co chtějí především).

Někteří neokeynesiáni rovněž oponují módnímu liberálnímu tvrzení, že vysílání veřejné služby je jen přechodným řešením, jež může být ve chvíli, kdy nové technologie utvoří podmínky pro výraznější konkurenci, opuštěno. Nové technologie ale, jak tvrdí Graham a Davies (1997), ve skutečnosti potřebu veřejné kontroly posilují. Dávají vzniknout komunikačnímu průmyslu nadále se vyznačujícím vysokými fixními a nízkými mezními náklady. To znamená, že nejsilnější producenti mohou nadále dosahovat nízkých jednotkových nákladů díky velikosti svého publika (a tedy dosahovat úspor z rozsahu) a prostřednictvím široké palety různých formátů (tedy využívat úspor ze sortimentu). "Jedna příčina monopolizace, omezenost nabídky, tedy zmizela a byla nahrazena jinou – přirozeným monopolem z úspor a sortimentu." (Graham a Davies 1997: 1.) Vznikne více kanálů a stanic, které ale bude zřejmě ovládat menší množství společností.

Neokeynesiánská tradice často dokazuje mylnost liberálních argumentů z logiky samotného liberalismu. Má tendenci argumentovat v tom smyslu, že konzument není – vzhledem k nedostatkům trhu – nejlépe nasycen prostřednictvím mechanismů volného trhu, ale prostřednictvím veřejné regulace. Alternativní přístup nicméně trvá na tom, že lidé nejsou jen konzumenty v rámci tržní ekonomiky, ale že jsou rovněž občany v rámci demokratického systému (Murdock 1992.) Občané disponují právy, mezi něž patří i právo být adekvátně informován(a) o záležitostech týkajících se veřejného blaha. V základech tohoto práva je nezávislost lidí v rámci liberální demokracie. Pokud mají být k čemu platní a zodpovědní, potřebují být adekvátně informováni.

Tato potřeba je nejlépe zajištěna vysíláním veřejné služby, protože to veřejným záležitostem věnuje patřičnou pozornost a není prosyceno zábavou natolik, jako obvyčejně bývá vysílání tržně orientované. Trh sice někdy vytváří specializované zpravodajské či informační kanály, ty ale většinou mají sklon přitahovat elitní publikum a prohlubovat tak vědomostní propast mezi elitami a běžnou veřejností. Vysílání veřejné služby oproti tomu tím, že zařazuje zprávy a pořady o aktuálním dění do hlavního vysílacího času populárních, obecně orientovaných kanálů, zvyšuje obecnou úroveň politického uvědomění. Jeden systém počítá s informačními potřebami demokracie. Druhý nikoli – a prostřednictvím nedostatku informací má sklon oslabovat široké vrstvy voličů.

Vysílání veřejné služby dále utváří lepší, racionálnější demokracii (jak tvrdí např. Scannell 1992 či Garnham 1986). Podporuje přesun relevantních expertních znalostí do politické sféry a posiluje vyváženou, na argumentaci založenou oboustrannou debatu, směřující k veřejnému prospěchu. To kontrastuje s tržním systémem Spojených států, kde snaha o udržení sledovanosti vede k bulvarizaci zpravodajského pokrytí, prolínání informace a zábavy a k silící převaze politických analýz pojatých jako krátké – a dále se rapidně zkracující – heslovité útržky, kladoucí na publikum jen malé nároky (Hallin 1996, 1994.)

Vysílání veřejné služby se navíc nachází v dobrém postavení pro to, aby mohlo uplatňovat kritický dohled nad státem a ostatními mocnými institucemi, a to díky tomu, že není nuceno přistupovat na kompromisy spojené s neregulovaným soukromým zájmem. Srovnání míry zpravodajského nezájmu o pokrytí zneužívání státní moci v Severním Irsku v osmdesátých letech dopadá pro vysílání veřejné služby oproti celostátního tisku příznivě, a to vzhledem

k tomu, že tisk zaslepeně podporoval konzervativní vládu (Curran 1996). Kritičnost vysílání by nicméně měla být ještě posílena jeho výraznějším odstíněním od vlády.

Veřejné vysílání – a toto můžeme chápat jako spornější téma – je v neposlední řadě prostorem kolektivní diskuse o obecných společenských procesech. Společnost je prostřednictvím televize v kontaktu sama se sebou, formuje a reviduje kolektivní mínění a ovlivňuje veřejné směřování společnosti. Prostřednictvím systému vysílání jako celku (včetně menšinových kanálů) lidé zkoumají své vlastní skupinové zájmy a vztahují je k širšímu zájmu veřejnému. Vysílání tak není jen záležitostí spojení jedinců v rámci jedné společnosti, ale má vztah i ke skupinám, jež v ní vznikají, k rozvíjení jejich zájmů a vyjednávání s ostatními v rámci širšího celku.

Vysílání veřejné služby je pro to, aby mohlo hostit takový kolektivní dialog, v podstatě v jedinečně silné pozici. Organizace, připravující jeho programy, jsou totiž – stejně jako jeho regulační orgány – vlastněny společenstvím a nemají vazbu na společný obchodní sektor. Vysílání veřejné služby tak může poskytovat nezaujatou službu, zaručující možnost vyjádření pohledů a perspektiv zpochybujících i podporujících zažité pořádky. Zároveň může společnosti sloužit rozšířením sociální účasti na kolektivní diskusi. K soupeřícím zájmům a názorům je tak možno přistupovat způsobem, který snad dokáže podpořit spravedlivé závěry. Páteří tradičního argumentu pro vysílání veřejné služby je tvrzení, že toto vysílání posiluje informovanou, inteligentní a nezávislou demokracii. Stěžejním bodem tohoto čtvrtého argumentu je, že vysílání veřejné služby podporuje *spravedlivou* demokracii. Není to nicméně argument, který by se objevoval v oficiálních dokumentech, v bílých a zelených knihách¹ nebo v oficiálních zprávách o vysílání, publikovaných od roku 1979. V žádném z těchto oficiálních dokumentů – což je stále nápadnější – vlastně není usnadnění veřejného dialogu ani rozšíření účasti na kolektivní diskusi uznáno coby oficiální cíl systému veřejné služby. Jedna z klíčových poloh jeho veřejné role a jeho legitimizace byla vyškrtána ze scénáře.

Tato krátkozrakost je součástí konceptů používaných oficiálním kánonem. Otázka "přístupu" je tak v první řadě diskutována v souvislosti s přístupem k vysílacímu signálu v odlehlých oblastech. Diskuse se tedy týká práva na příjem signálu, ne na vyjádření, práva vidět a poslouchat, ale nikoli být slyšet. Podobně je "diverzita" v první řadě chápána v duchu nasycení různých druhů vkusu a potřeb. Zároveň je zmiňována především ve vztahu k nepolitickým programům, zatímco klíčovou vlastností, vyžadovanou od pokrytí veřejných událostí, je "náležitá nestrannost". Omezení převládajícího přístupu jsou shrnuta v současné vládní Bílé knize: "Programové požadavky se soustředí na zajištění kvalitativní objektivnosti nebo na zaručení přesného a nestranného zpravodajství o názorech a postojích *spíše než na zajištění plurality*." (National Heritage 1995: 17; zdůraznění vloženo autorem.)

Demokratický argument pro vysílání veřejné služby tak, stručně řečeno, není prezentován v celé své úplnosti. Problémem je rovněž, jak můžeme vidět, to, že není ani zcela naplňován v praxi.

PŘEHODNOCENÍ "KULTURY"² **"KVALITA"**

Podle stávající diskuse demokratický systém potřebuje určité druhy programů – a to takové, které informují, podporují racionální diskusi, kriticky dohlíží na stát a podporují zplnomocňující kolektivní dialog. Vysílání veřejné služby je s to tyto v tomto smyslu "kvalitní" programy zajišťovat lépe než vysílání komerční.

Když ovšem lidé hovoří o programové kvalitě, mají obvykle na mysli kvalitu kulturní. Obhájcí vysílání veřejné služby většinou sahají stran kvality ke dvěma typům argumentů, přičemž oba tyto typy jsou oslabeny technologickým vývojem. Prvním typickým argumentem je, že vysílání veřejné služby zajišťuje náročné programy vysoké kvality, většinou spojené s vysokou kulturou. Podle druhého argumentu systém zajišťuje cílenou diverzitu programové nabídky, určené různým minoritám a doplňující nabídku většinovou. Oba argumenty lze

z neoliberalních pozic snadno odrazit. "Kvalitní" programy spojené s vysokou kulturou mohou být vysílány veřejně financovanými elitními kanály (jako je tomu ve Spojených státech) a neospravedlňují proto existenci celého systému vysílání. Vyzrálý trh s vysíláním navíc vytváří specializované kanály, pokrývající menšinovou poptávku, čehož příkladem mohou být množící se kanály kabelové a satelitní televizi.

Měl by být propracován – a rozšířen – argument nový, podle něhož různé aspekty kulturní "kvality" procházejí celou produkcí vysílání. Jedním z možných postupů je uvažovat o "kulturním systému" způsobem analogickým k systému demokratickému, s ohledem na potřeby, jež musí být naplněny, aby takový systém správně fungoval. Těmito potřebami by mohlo být zachování kulturního odkazu, jeho inovace a reprodukce, diverzita a společenská dostupnost. A tyto potřeby jsou veřejnou službou naplněny lépe než komerčním vysíláním.

Vysílání veřejné služby tedy prostřednictvím toho, že předává příští generaci literární, hudební a umělecká díla, jimž byla generacemi předchozími přiznána významná hodnota, pomáhá zachovávat kulturní systém. Tuto část kulturního systému, jež je konstituována vysíláním, oživuje skrze přidělení prostředků původní a umělecké tvorbě. Prostřednictvím vzájemné vnitřní podpory mezi organizacemi veřejné služby, zaměřujícími se na zachování produkce pro menšiny (včetně těch, jež nejsou viditelné na trhu), rozvíjí rozmanitost kulturního systému. Udržováním soustředěné profesní zručnosti, zkušenosti a talentu a podporou kreativity skrze ponechání značné míry autonomie tvůrčím týmům pomáhá kulturnímu systému reprodukovat se. A ulehčuje společenský přístup ke kulturnímu systému díky nízkým, kolektivně přijímaným vstupním nákladům a díky smíšenému programovému rozvrhu, vybízejícímu diváky k novým zkušenostem.

Přemýšlení v těchto abstraktních pojmech je v rozporu jak s empirickým založením britského intelektuálního života, tak i s aktuálně módním kulturním relativismem. Ovšem skutečnost, že už neexistuje shoda ohledně kulturních hodnot, ještě nečiní soudy o kulturních potřebách společnosti zbytečnými nebo nemožnými. Vyhýbat se takovému soudu ve skutečnosti neznamená uniknout mu: znamená to pouze přesunout tento úkol na vedení televizní společnosti, na nákupčí reklamních společností a na ostatní, kteří rozhodují v rámci tržního systému. To je dvojnásobně problematické díky tomu, že širší společenské potřeby se nepromítají do tržních transakcí; z důvodů, které byly uvedeny výše, tak lze tvrdit, že trhy s vysíláním "nedávají lidem to, co chtějí".

Historie vysílání veřejné služby v Británii i kdekoli jinde tak ukazuje na nebezpečí přehnaného přiznávání autonomie sebereferečnímu systému kulturních hodnot, který se zodpovídá pouze řetězu komisí. Regulovaný trh coby výraz veřejné zodpovědnosti má rovněž své klady, i když ty se nutně nevztahují k systému veřejné služby jako celku.

"KOMUNITA"

Kultura je mnohoznačné slovo. Antropologicky může být mimo jiné definováno jako způsob života, což je význam volající po odlišném systému vysílání, který by měl být posuzován ve vztahu k hodnotám a sociálním vztahům, které podporuje.

Vysílání veřejné služby podporuje komunitní hodnoty, zatímco přístup čistě komerčního vysílání vyzvedává hodnoty vlastnického individualismu. První je uspořádán tak, aby zároveň odrážel i rozvíjel kulturu vzájemnosti a zodpovědnosti vůči druhým; druhý vyrůstá z tržní kultury, je definován peněžními vztahy a smlouvami a zaměřuje se na požadavky a potřeby jednotlivce.

Vztah vysílání veřejné služby k jeho publiku je tak určován silným smyslem pro společenství. Orgány regulující v Británii *BBC* a komerční televizi masivně a neekonomicky investovaly do přenosových zařízení, nutných k zaručení toho, že malé, izolované komunity z horských oblastí nezůstanou odtržené. Podobně regulace (narozdíl od situace ve Spojených státech) od britské kabelové televize vyžaduje, aby pokrývala jak oblasti s nízkým, tak i s vysokým příjmem. Silný smysl pro komunity se rovněž promítá do skladby produkovaných programů.

Jádro systému vysílání je chráněno před globálním trhem, aby mohlo přiměřeně odrážet záležitosti, zájmy a kulturní tradice britské společnosti. Vysílání veřejné služby zaručuje dostupnost klíčových sportovních i ostatních "serióznějších" celonárodních událostí, upomínajících na sdílený život společenství a rituálně potvrzujících jeho kontinuitu. Silný smysl pro komunitu navíc, a to je možná nejdůležitější ze všeho, má vliv na to, jaké programy jsou vyráběny. Vysílání veřejné služby si pěstovalo tradici progresivního sociálněrealistického televizního dramatu, působivě vyjadřujícího hodnoty společenské solidarity (McKnight 1997; Brandt 1993, 1981). Britská soap opera – v kontrastu k idealizovanému, luxusnímu prostředí děje většiny původních amerických televizních dramát – přesně zachycuje život pracující třídy. Jednou z mnoha věcí, které obdařují "kvalitou" seriál *EastEnders*, vysílaný BBC, je například způsob, jakým zviditelňuje (a symbolicky posouvá do svého středu) osoby marginalizované nebo exkludované ekonomickým systémem.

Dalším rysem vysílání veřejné služby je, že podporuje kladný pohled na "druhé". Jeho programy se přinejlepším vciťují, spíše než aby demonizovaly; nabízejí spíše vysvětlující kontext než identifikační profil dobra a zla; cizí a neznámé předkládají jako vysvětlitelné – a někdy upřednostní spleť před stereotypním zjednodušením. To proto, že jeho programy se méně, než je tomu v případě amerických sítí, podřizují diktátu trhu a jsou připravované lidmi s větší příležitostí k vyjádření vlastních, převážně humanistických hodnot. Potřeba "jednoduchých a jednoduše stimulujících příběhů plných konfliktu, jasných konců, zjevného nabuzení a výstupů... [končících] ve znamení napjatého očekávání, dostatečného k tomu, aby diváka přeneslo přes reklamní předěl," jež podle Gitlina (1994: 156–6) filmy připravované pro americké sítě, je důsledkem odlišné politické ekonomie.

Přesto jsou zde i nevýhody, spojené s těmito pozitivními rysy veřejné služby. Jednou z nich je to, že identita národního společenství může být přemrštěně rozvíjena na úkor třídních či jiných dílčích příslušností, nezbytných pro kolektivní sebeobhajobu. Další nevýhodou je, že ve veřejné službě převládající kód etického liberalismu může být slepý ve vztahu k těm strukturám, které lidi rozdělují a staví proti sobě, a může je chápat jako komunikační selhání, a nikoli jako výraz potřeby změny. Kultura společenské integrace a vzájemnosti, prosazovaná vysíláním veřejné služby, potřebuje být okořeněna kulturou rozmanitosti. Nejen žurnalistika, zabývající se veřejnými záležitostmi, ale veškerá dramatická a zábavná tvorba by měly být vyjádřením perspektiv kontrastních vůči těm, jež jsou dominantní a jež jsou všeobecně přijímány.

OBRANA REFORMOU

Vysílání veřejné služby by mělo být posíleno přehodnocením svého poslání. To následně předpokládá, že by se měla proměnit samotná realizace a organizace vysílání veřejné služby. Nejlepší obranou je reforma.

Základní prioritou by mělo být vytvoření většího prostoru mezi vysílateli a ministry. Systém vládního jmenování orgánů zodpovědných za vysílání je v Británii zkorumpovaný a znehodnocený. Všichni, kdo byli dosazeni do vedení BBC například v době převahy konzervativců, byli známí jako jejich příznivci. Marmaduke Hussey, bývalý dlouhodobý ředitel BBC, byl dokonce švagrem jednoho ze členů vlády a jeho předchůdce Stuart Young bratrem jiného.

Jmenování do funkcí spojených s vysíláním by mělo být vymaněno z přímého, nezprostředkovaného dohledu. Kandidáti by měli být ministru kultury veřejně doporučováni komisí, nezávisle vytvořenou na základě nominací reprezentativních organizací. Jejich úkolem by mělo být vybrat z celé společnosti talentované osoby reprezentující veřejnost, a bránit tak nejen "tlačence" ze strany vlády, ale i ze strany elitních společenských vrstev: osm z dvanácti guvernérů rady BBC bylo například v roce 1992 absolventy pouhých tří univerzit – oxfordské, cambridžské a londýnské.

BBC by měla být rovněž chráněna před finančním zastrašováním. Když byl její příjem v důsledku rozšiřování o vlastnictví rozhlasu, televize a později barevné televize automaticky navyšován, byla finančně nezávislá. Když se tento přirozený nárůst zastavil, stala se BBC otevřenou ekonomickým tlakům ze strany vlády, která jako jediná disponuje mocí povolit navýšení poplatků za vysílání. V zájmu znovunastolení ekonomické nezávislosti BBC a zamezení vysilujících škrtů by měly poplatky za vysílání růst automaticky podle růstu mzdových nákladů v soukromém sektoru (Graham a Davies 1997).

BBC bývá také zastrašována bičem opakovaného obnovování její charty. Příprava na toto obnovení je obdobím, kdy BBC vždy nejcitlivěji reaguje na postoje vlády a dalších předních institucí (Briggs 1985). BBC by měla být zřízena trvalým předpisem. Po více než sedmdesáti letech vynikající služby by již neměla být založena na dočasné smlouvě.

Vysílání veřejné služby tedy v krátkosti potřebuje zvýšenou ochranu před ministry. Pak bude mít dostatečně silnou pozici, aby mohlo kritizovat vládu a politiky a sloužit širším potřebám demokratického systému.

REDEFINICE VEŘEJNÉHO

Oficiální cíle britského vysílání veřejné služby by měly být přehodnoceny v souladu s rozvíjející se proměnou stylu jeho novinářství. Stále jsou výrazně ovlivněny veřejnoprávně-profesionálním modelem, akcentujícím nestranné zprostředkovávání informování, šíření vědomostí a nestranné posuzování legitimních postojů. Jde o elitářské pojetí, podle něhož jsou voliči, vládcové demokracie, informováni inteligentním a zodpovědným státním úředníkem, spíše než aby byli pouze baveni tržním spektaklem.

Tato koncepce je zakotvena v kultuře a historii vysílání veřejné služby. Lord Reith, zakladatel BBC, řekl americkému novináři Edwardu Murrowovi, že jeho zpravodajství "přímo z ulice" "srazí rozhlas na úroveň Hyde Park Speaker's Corner" (Persico 1988: 112). Stejný obraz hovorové řeči, samozvaných řečníků a urážlivé sprostoty davu byl s aristokratickým opovržením evokován Annanovou zprávou, napadající pojetí vysílání jako "masové konverzace" nebo "dialogu". Tato zavádějící představa, varuje Annanova zpráva, by vysílání zredukovala na "v éteru umístěný Hyde Park Corner" (Annan 1977: 24).

Co ale této přezíravosti uniká, je skutečnost, že vysílání – nehledě na záměry – nevyhnutelně reprodukuje formy veřejného dialogu, které ovlivňují veřejné mínění. Přehnané lpění na zavedených formách veřejného vědění a uznávaných mluvčích přespříliš omezuje účast na tomto dialogu. Ostatně i řada akademických výzkumů s oblibou tvrdí, že televizní zpravodajství a publicistika jsou často předurčeny elitářstvím svých východisek a zdrojů (Eldridge 1995; Philo 1995; McNair 1995, 1988).

Se slábnutím politických stran se staré postupy naplňují čím dál tím problematičtěji. Strany ztratily aktivní, masové členstvo. Není jim vyznávána ona zaujatá loajalita jako dřív. Už nejsou těmi zástupci soudržných společenských ideologických bloků, jimiž byly. Pokud něčemu vděčí za své stále dominantní postavení ve zprávách a aktuální publicistice, pak rostoucí profesionalitě svých mediálních oddělení. Tato převaha má za následek nadměrné upozadování ostatních zastupitelských organizací a ovlivňuje odpověď vysílatelů na podstatnější společenské proudy a trendy.

V rámci společenství vysílatelů nicméně existuje silné reformní hnutí, zaměřující se na rozšíření společenského přístupu k vysílání a rozšíření škály hlasů a názorů v éteru. Dává o sobě vědět v nových programech s telefonickou účastí diváků a posluchačů, ve formátech založených na účasti diváků a v kontaktních programových blocích (Livingstone a Lunt 1994). Dobývá bašty konvenčního vysílání a dává vzniknout pozoruhodným programům, umožňujícím marginalizovaným skupinám zaujmout místo ve středu diskuse (Curran 1997). A především rozvinulo *Channel 4* poněkud neočekávaným způsobem. Norman Tebbit, blízký spolupracovník Margaret Thatcherové, jeho z míry vyvedenému výkonnému řediteli sdělil, že "parlament nikdy nepředpokládal", že zde budou "ty programy pro homosexuály a podobně",

a připodobnil zájmy minorit ke "koníčkům" jako je golf, plachtění a rybaření (Isaacs 1989). Legislativní rámec tohoto kanálu byl formulován opravdu význačně, když volal po změnách a pořadech pro minority. Interpretován byl ve smyslu rozšiřování ideologického a kulturního záběru systému vysílání.

Tomuto hnutí by měly být přiznány veřejné uznání a legitimita. Starší tradice objektivního a informativního zpravodajství by, vzhledem k tomu, že je důležitým elementem jeho širší demokratické role, měla zůstat součástí rámce vysílání veřejné služby. K závazku "směrování k objektivitě" je nicméně nutné připojit požadavek "pluralismu". Licencovaní vysílatelé by měli mít veřejnou povinnost dostatečně vyjadřovat různorodost pohledů a hledisek a umožňovat participaci rozmanitých skupin v kolektivní společenské diskusi. To by mělo být zakotveno v nové mediální legislativě a zaneseno v Ústavě BBC a mělo by se to stát cílem veřejné služby, prosazovaným *Nezávislou televizní komisí (Independent Television Commission)* i *Rozhlasovou radou (Radio Authority)*.³

ZNOVUNALÉZANÁ TRADICE

Channel 4 byl založen v roce 1982 a byl příkladem imaginativního způsobu reinterpretace tradice veřejné služby. Od té doby se ovšem žádné experimenty v oblasti veřejné služby neodehrály. *Channel 5*, založený v roce 1997, je nízkorozpočtovou obdobou ITV. Zbylé nové kanály jsou z velké části mimo veřejnou regulaci a jsou definovány tržní logikou.

Jedinečnou šancí na rozšíření možností veřejné služby ovšem nabízí digitalizace. Dalším krokem by mohlo být vytvoření zcela nového typu menšinového kanálu, "Free TV", který by byl nezávislý na státu i na trhu. Byl by, jinými slovy, v zájmu nezávislosti na komerční kontrole financován veřejně (eventuelně snad z vyšších licenčních poplatků za digitální televizi). Zároveň by nebyl závislý na žádné státní regulaci, vyjma zákonů. Jeho úkolem by bylo jednoduše připravovat dobré programy a zkoumat potenciál televize coby média dělajícího nové věci.

V pozadí této ideje je především pocit, že vysílání veřejné služby bylo oslabeno thatcherovskou érou. Síla britského modelu veřejné služby pravděpodobně spočívá v tom, že svým pracovníkům tradičně přiznává větší autonomii než tržně orientovaný model Spojených států nebo na reprezentativnosti založené modely vysílání typické pro kontinentální Evropu. Tato v minulosti často vychvalovaná autonomie vykazovala silně mytické prvky (Schlesinger 1978, Burns 1977, Kumar 1975), ale přinejlepším podporovala inovativní, kreativní a technicky vysoce kvalifikovanou programovou tvorbu. Autonomie štábů byla do značné míry zredukována s proměnou způsobu vedení *BBC*, motivovaného snižováním nákladů a snahou vyhnout se kritickým výpadům, i s rostoucí komercializací *ITV*, následující po dražbě licencí. Je zapotřebí nové instituce, která znovu oživí a ztělesní specifické rysy britského modelu vysílání a narýsuje nový horizont očekávání a cílů systému jako takového.

Centrum této nové instituce by mělo být v Glasgow a v Liverpoolu. Měla by být pod vlivem podstatně jiné společenské a politické kultury než ostatní televizní kanály, které jsou v menší či větší míře ovládnuty londýnskými vedeními. Lze doufat, že právě to by poskytlo vysílací čas pohledům a zkušenostem odlišným od mainstreamového vysílání.

Toto by mohlo otevřít nové pole možností umožňujících nadále navazovat na styl, s nímž se britské vysílání vyvinulo. Britský systém veřejné služby se opírá o organizační pluralismus. Sestává z masivní veřejné korporace (*BBC*), veřejně vlastněného nezávislého vysílatele (*Channel 4*) a veřejně regulovaných regionálních a kvazi-celonárodních sítí (*ITV* a *Channel 5*). K tomu by mohla přibýt regulaceprosta výkladní skříň tvůrčího talentu, zatěžovaná tržními a státními omezeními méně než kterákoli jiná televizní organizace na světě.

OHLÉDNUTÍ

Katzova interpretace situace je nyní možná poněkud předčasná, přinejmenším ve vztahu k Británii a většině Evropy, ale v budoucnu se ještě může stát interpretací správnou. Jeho analýza se může začít jevit coby plausibilnější předpověď konkrétně v případě, že nové technologie povedou ke zmizení "kanálů" a promění televizi v megalitický videosklad. To je však pouze jeden scénář. Střednědobě pravděpodobnější alternativou je, že video na objednávku se spíše stane další z mnoha rozšiřujících služeb, které jsou budovány okolo existujícího, ale rozvíjejícího se jádra televizního systému.

Na pozadí řady spekulací o technologických proměnách komunikace se skrývá úvaha, zda to, co je nevyhnutelné, je zároveň žádoucí. Katz pohlíží na neoliberální utopii vysílání jako na dystopii, ale už neodhlíží od technologického determinismu, který ji prostupuje. Ještě ovšem existuje jiný způsob reakce, zabývající se tím, jak lépe regulovat globální trhy prostřednictvím mezinárodní spolupráce, jak spoutat a využít nové technologie k všeobecnému prospěchu a co z toho, co je zachováno z minulosti, by mělo být přeneseno do budoucnosti.

Katz coby způsob podtržení toho, co bylo ztraceno, oživuje obraz minulosti. Jeho vize národního společenství, stmelovaného veřejným prostorem, ztělesněným monopolními či takřka monopolními televizními kanály, opomíjí jednu věc. Většina osob, hovořících v rámci těchto společných setkání, byla – přinejmenším v Británii – členy elitních skupin. Pouze otevření virtuálních setkání dalším hlasům umožní posílit veřejnou identifikaci se systémem vysílání.

I když se tento esej obrací k tomu, co Katz řekl v těchto konkrétních souvislostech, činí tak s úctou. Katzova práce ilustruje strhující sociálnědemokratickou vizi komunikace a společnosti. Vyzdvihuje nezávislost lidského myšlení, vycházejícího ze silných sociálních vazeb, klade důraz na zdroje umožňující komunitám odolávat dominanci a zdůrazňuje – takřka v idealizovaném duchu – schopnost médií překlenovat rozdíly a sjednocovat společnost. Katz byl vždy angažovaným akademikem, jehož boj zahrnoval vytvoření a udržení systému televize veřejné služby.⁴ Vyznění tohoto eseje je, jakkoli se snad toto tvrzení může zdát odvážné, věrnější Katzově tradici – více katzovské – než poslední esej Katze samotného (Katz 1996).

Výňatek ze statě "Crisis of public communication: A reappraisal" in T. Liebes a J. Curran (eds.) (1998) Media, Ritual and Identity. London: Routledge. [s. 175–180, 189–196]

Literatura:

Achille, Y. a Miege, B.: The limits to the adaptation strategies of European public service television. *Media, Culture and Society* 16 (10), 1994.

Aldridge, M. a Hewitt, N. (eds.): *Controlling broadcasting*. Manchester University Press, Manchester 1994.

Ang, I.: *Desperately Seeking the Audience*. Routledge, London 1991.

Annan: *Report of the Committee on the Future of broadcasting*. HMSO, London 1997.

Anon: Being digital – dilemmas for Europe's terrestrial broadcasters. *Context Analysis report* (Informed Sources International), 1 (3), 1997a.

Anon: America's television networks: the dash for the off switch. Pp. 88–89 in *Economist* (June 7), 1997b.

Avery, R. (ed.): *Public Service Broadcasting in a Multichannel Environment*. Longman, White Plains (NY) 1993.

Blumler, J. (ed.): *Television and the Public Interest*. Sage, London 1992.

Brandt, G. (ed.): *British Drama in the 1980s*. Cambridge University Press, Cambridge 1993.

Briggs, A.: *The BBC: the First Fifty Years*. Oxford University Press, Oxford 1985.

Burns, T.: *The BBC: Public Institution and Private World*. Macmillan, London 1977.

- Calhoun, C.: Comment on John Keane: the death of the public sphere. In M. Andersen (ed.): *media and Democracy*. University of Oslo Press, Oslo 1996.
- Catalbas, D.: *The crisis of Public Service Broadcasting: Turkish Television in the 1990s*. Disertační práce, Goldsmith College, University of London, London 1996.
- Collins, R.: *Satellite Television in Western Europe (revised edn)*. Libbey, London 1992.
- Collins, R. and Murrioni, C.: *New Media, New Policies*. Polity Press, Cambridge 1996.
- Comission of the European Communities: *Pluralism and Media Concentration in the Internal Market*. CEC Green Paper, Brussels 1992.
- Congdon, T., Sturgess, B., National Economic Research Associates, Shew, W., Graham, A. and Davies, G.: *Paying for Broadcasting*. Routledge, London 1992.
- Connor, S.: *Theory and Cultural Value*. Blackwell, London 1992.
- Curran, J.: Mass media and democracy revisited. In J. Curran and M. Gurevitch (eds.): *Mass media and Society* (2nd edition). Arnold, London 1996.
- Curran, J. a Seaton, J.: *Power Without Responsibility* (5th edn). Routledge, London 1997.
- De Bens, E., Kelly, M. and Bakke, M.: Television Content: Dallasification of Culture? In K. Slune and W. Truetschler (eds.): *Dynamics of Media Politics*. Sage, London 1992.
- Eldridge, J. (ed.): *Glasgow Media Group Reader*. Vol. 1, Routledge, London 1995.
- Frow, J.: *Cultural Studies and Cultural Value*. Oxford University Press, Oxford 1995.
- Garnham, N.: The media in the public sphere. In P. Golding, G. Murdock a P. Elliot (eds.): *Communicating Politics*. Leicester University Press, Leicester 1986.
- Gitlin, T.: *Inside Prime Time* (revised edn). Routledge, London 1994.
- Graham, A. a Davies, G.: The public funding of the broadcasting. In T. Congdon a B. Sturgess et al. (eds.): *Paying for Broadcasting*. Routledge, London 1992.
- Graham, A. a Davies, G.: *Broadcasting, Society and Policy in the Multimedia Age*. Libbey, Luton 1997.
- Hadenius, S.: Vulnerable values in a changing political and media system: the case of Sweden. In J. Blumler (ed.): *Television and the Public Interest*. Sage, London 1992.
- Hickethier, K.: The media in Germany. In T. Weymouth a B. Lamizet (eds.): *Markets and Myths*. Longman, London 1996.
- Hirsch, M. a Petersen, V.: Regulation of media at the European level. In K. Siune a W. Truetschler (eds.): *Dynamics of Media Politics*. Sage, London 1992.
- Hirst, P. a Thompson, G.: *Globalisation in Question*. Polity Press, Cambridge 1996.
- Hoynes, W.: *Public Television for Sale*. Westview, Boulder (CO) 1994.
- Humpreys, P.: *Mass Media and Media Policy in Western Europe*. Manchester University Press, Manchester 1996.
- Katz, E.: And deliver us from segmentation. *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 546, 1996.
- Kumar, K.: Holding the middle ground: the BBC, the public and the professional broadcaster. *Sociology* 9 (3), 1975.
- McKnight, G. (ed.): *Agent of Challenge and Defiance*. Flick Books, Trowbridge 1997.
- McNair, B.: *Image of the Enemy*. Routledge, London 1988.
- McNair, B.: *An Introduction to Political Communication*. Routledge, London 1995.
- McQuail, D.: The Netherlands: safeguarding freedom and diversity under multichannel conditions. In J. Blumler (ed.): *Television and the Public Interest*. Sage, London 1992.
- Morley, D. a Robbins, K.: *Spaces of Identity*. Routledge, London 1995.
- Murdock, G.: Citizens, consumers, and public culture. In M. Skovmand a K. Schroder (eds.): *Media Cultures*. Routledge, London 1992.
- National Heritage: *Media Ownership*. HMSO, London 1995.
- Ostergaard, B. (ed.): *The Media in Western Europe*. Sage, London 1992.
- Persico, J.: *Edward R. Murrow*. Dell, New York 1988.
- Philo, G. (ed.): *Glasgow Media Group Reader*, vol 2, 1995.

- Rowland, Y.: Public service broadcasting in the United States: its mandate, institutions and conflicts. In R. Avery (ed.): *Public Service Broadcasting in a Multichannel Environment*. Longman, White Plains (NY) 1993.
- Rowland, Y. a Tracey, M.: Worldwide challenges to public service broadcasting. *Journal of Communication* 40 (2), 1990.
- Sartori, C.: The media in Italy. In T. Weymouth a B. Lamizet (eds.): *Markets and Myths*. Longman, London 1996.
- Scannell, P.: Public service broadcasting and modern public life. n P. Scannell, P. Schlesinger a C. Sparks: *Culture and Power*. Sage, London 1992.
- Schlesinger, P.: *Puttin "Reality" Together*. Constable, London 1978.
- Sepstrup, P.: Scandinavian public service broadcasting: the case of Denmark. In R. Avery (ed.): *Public Service Broadcasting in a Multichannel Environment*. Longman, White Plains (NY) 1993.
- Silj, A.: *East of Dallas*. British Film Institute, London 1988.
- Sinha, N.: Liberalisation and the future of public service broadcasting in India. *Javnost* 3 (2), 1996.
- Syversten, T.: Serving the public: public television in Norway in a new media age. *Media, Culture and Society* 14, 1992.
- Vedel, T. and Bourdon, J.: French public broadcasting: from monopoly to marginalization. In R. Avery (ed.) *Public Service Broadcasting in a Multichannel Environment*. Longman, White Plains (NY) 1993.
- Weymouth, T. and Lamizet, B. (eds.): *Markets and Myths*. Longman, London 1996.

Poznámky:

- 1) Green Paper/Book - jedná se o konzultačný dokumnet bristké vlády, White Paper/Book je předběžné prohlášení britské vlády ohledně vládní politiky.
- 2) Zajímavé alternativní přístupy nabízejí Frow (1995), Connor (1992) a Mulgan (1990).
- 3) Obě tyto organizace se v roce 2003 staly součástí orgánu *Ofcom*, zastřešujícího celou oblast komunikací. (pozn. překl.)
- 4) Elihu Katz byl prvním ředitelem izraelské televize. K pozitivnímu hodnocení instituce, kterou založil, viz Etzioni-Halevy (1987).